



# Koningsven in het oude luister hersteld

## Het verleden herleeft in het heden

**Kun je een verdwenen natuurgebied weer in zijn oude glorie herstellen? Ja hoor, dat kan. Het Koningsven – de Diepen, nabij Milsbeek, aan de voet van het Reichswald en de Sint – Jansberg, is daar een schoolvoorbeeld van. Natuurmonumenten en Teunesen uit Heijen hebben hun handen ineengeslagen om agrarisch gebied om te toveren tot een natuurlijke schatkamer. Rijk aan bijzondere flora en fauna. Het verleden herleeft in het heden.**

### Onovertroffen

Laten we beginnen met een ooggetuigenverslag uit 1906. De bioloog H.C Delsman beschrijft het Koningsven op enthousiasme wijze: "Langs de voet van het Reichswald, waar dit aan Limburg grenst, strekt zich een hoogveen uit in den omgeving bekend als het Koningsven. Het draagt zijn roemrijke naam met eere, want door geen ander gebied zal het in ons land wel overtroffen worden in rijkdom aan flora en fauna. Uit het oogpunt van natuursoorten heeft het gebied stellig zijn gelijke niet."

### Zoals het was

Het Koningsven behoorde ooit tot de fraaiste hoogveengebieden van Noordwest Europa. Hoogveen, rietmoeras en open water wisselden elkaar af als een mozaïek. Aan de voet van Het Reichswald en de Sint - Jansberg verzamelde zich het ijzerrijke kwelwater. In de loop van tientallen eeuwen was een anderhalve meter dikke veenlaag ontstaan, een onbegaanbaar moeras. Vol met poelen en plassen. Op de hoger gelegen zuidkant van het gebied gebruikten de boeren het land als

hooiland. Door het eeuwenlange hooien en maaien zonder bemesting ontstonden de blauwgraslanden. De naam verwijst naar de blauwgrijze kleur vooral veroorzaakt door plantensoorten zoals de blauwe zegge, pijpenstrootje en Spaanse ruiter. Een blauwgrasland telt een enorme soortenrijkdom, maar is helaas in Nederland een zeldzaamheid geworden.

### Amper te bevatten

Juist dat hierboven beschreven verleden gaat herleven in het heden. En het oude Koningsven zal weer in volle glorie stralen. Een parel der natuur. Als je naar oude foto's van het Koningsven kijkt, en haar verleden kent, is het nauwelijks te bevatten dat men dit gebied in de eerste helft van de vorige eeuw in cultuur heeft gebracht. Zeker gezien vanuit onze huidige visie op de natuur. Maar andere tijden, andere noden, andere wetten.

### Pure verwennerij

Als je regelmatig in het gebied in zijn huidige vorm rond fietst, zoals wij van Topic nu doen, word je als natuurliefhebber flink verwend. Nu al. Zeearend,

visarend, ringslang, ree, blauwe knoop, ratelaar, koekoeksbloem, vliegend hert zijn zomaar een paar soorten die een wandelaar of fietser tegen kan komen. Pure verwennerij voor het oog. Het rulle zand van de Grensweg knispert onder de wielen van onze fietsen. De vergezichten zijn werkelijk fantastisch. Als je over de plassen heen kijkt, richting de Sint - Jansberg, waan je je in het buitenland. Dan ben je ook bijna, hoor, in Duitsland, op een paar meter na. We zien dat Teunesen druk aan het werk is met ontzanden. We vragen ons af hoe het gebied er pak hem beet rond 2030 uit zal zien.

### Win – win - situatie

Om daar achter te komen, hebben we op de Grensweg afgesproken met Ellen Luijks, boswachter communicatie en beleven van Natuurmonumenten. En met



Gerda Franken, projectleider bij Teunesen. Zij geven een toelichting op de plannen voor het Koningsven. Gerda: "Wij waren op zoek naar gebieden om zand en grind te winnen. Natuurmonumenten had juist veel eigendommen in De Diepen en het Koningsven. Zij hebben vanuit het Rijk de opdracht om de natuur in het gebied in oude staat terug te brengen. Door onze krachten te bundelen is er een win - win situatie ontstaan. Wij kunnen zand en grind voor huizen en wegen op de markt brengen, en Natuurmonumenten kan verder met de natuurontwikkeling. Gezamenlijk hebben we een plan voor de inrichting van het gebied opgesteld. De zandwinning is daarin een tussenstap naar de nieuwe natuur. Wij dragen met onze projecten altijd bij aan een maatschappelijk doel, bijvoorbeeld hoogwaterbescherming, recreatie en natuur. In dit geval dus het herstellen van het Koningsven zoals het rond 1906 was."

### De Diepen

Ellen: "De natuur van vroeger kan niet gedijen op de voedselrijke grond die er door de landbouw op aan is gebracht. Die bovenlaag moet afgegraven en afgevoerd worden. Dat omvangrijke grondverzet doet Teunesen voor ons. Door hun werk kunnen wij het gebied ontwikkelen en terugbrengen in de vroegere staat. Als de laag landbouwgrond is afgegraven en afgevoerd, komt de voedselarme bodem weer te voorschijn die ooit het Koningsven zijn zo rijke vegetatie bezorgd heeft. Zaadjes van zeldzame vegetatie hebben geduldig gewacht totdat ze weer mogen ontluiken. De Tielebeek zal ook haar oorspronkelijke, meanderende loop weer terug krijgen. Hoe het gebied er uiteindelijk uit komt te zien? Ga maar eens kijken bij de Diepen aan de voet van de Sint – Jansberg, waar wij met samen Teunesen al een groot natuurgebied hebben hersteld. Dan krijg je een goed beeld. Met dien verstande dat we een aantal droge zomers hebben gehad. De gewenste natuurontwikkeling heeft daarvoor stil gestaan."

### Hou je aan de regels

Denk nou niet dat het nieuwe natuurgebied een eldorado wordt voor mountainbikers, mensen die er hun hond los laten lopen, quad rijders, noem maar op. Nee, dat is niet de bedoeling. Ellen : "Het blijft een drassig terrein, er komen wel wat paden, daar mag je op wandelen, maar als je er van af gaat, vertrap je de zeldzame planten die daarvoor geen zaad meer af zullen zetten. En je verstoort de dieren. Deze dieren zullen vluchten voor de mens en hun jongen in de steek laten. Denk aan ringslangen, reekalveren en grondbroeders zoals de kievit en de grutto. Koester het bijzondere gebied waarin je woont of dat je bezoekt, hou je aan de regels, blijf op de paden en ga er niet fietsen en motorrijden."



### Toekomst

We verheugen ons al op de toekomst. In het oostelijke gedeelte van het gebied liggen dan grotere plassen met een natuurlijke oeverontwikkeling, waar steltlopers zich tegoed kunnen doen aan de voedselrijkdom. Oeverzwaluwen dansen er door de lucht. En de zeearend heeft er misschien wel haar nest in de buurt. Wie weet.

Ellen: "Je hebt het dan over waterplassen met flauw aflopende oevers in combinatie met schoon water, waar de natuur alle ruimte krijgt." Als je meer in westelijke richting gaat, zal het hoogveen van vroeger haar plantenrijkdom ontvouwen. Ellen: "Zo ontstaat dan een natuurgebied van ongeveer 220 hectare. Een deel hiervan bestaat uit geplagde grond waarop zeer hoogwaardige schrale natuur tot ontwikkeling is gekomen."

Gerda: "Zo is er een nieuw, aantrekkelijk natuurgebied ontstaan. En zal het oude Koningsven in oude luister hersteld zijn, zij het op kleinere schaal. Wij als Teunesen zijn er trots op, dat we hier aan mee mogen werken."

En wij van Topic, wij zijn uit gefietst. We hebben een middag in dit prachtige natuurgebied doorgebracht. Heerlijk. En dan te bedenken dat het alleen nog maar mooier wordt. Top!

